

Boeren zijn tevreden

MAAIEN MET MINDER MESGEWELD MOGELIJK

Wildredders zijn nuttige dingen! Minister Braks mag daar nog een beetje aan twifelen; veel gebruikers doen dat niet! Zo'n wildredder of nestenspaarder wordt aan het maaiaparaat van een trekker gemonteerd. In feite gaat het om een uitstekende buis met daaraan kettinkjes en 5 rinkelende bellen. Ze 'wekken' als 't ware de weidevogels, de hazen en reekalfjes in het gras dat de volgende rit wordt gemaaid. De reedte van het zwad dat wordt verstoord, is gelijk aan een maaibreedte. Door het hek en op de weg kan de wildredder gemakkelijk worden opgeklapt, omdat hij van scharnieren is voorzien. Er zijn verschillende typen in omloop, maar die van Reinder Horst uit het Drentse Paterswolde is het best handteerbaar, vinden de naar schatting 1500 boeren die met zo'n wildredder werken. Gelderland scoort het hoogst, met 212 apparaten gevolgd door Noord-Brabant met 172, in Overijssel 'lopen' 142, dan komen Friesland: 107, Drenthe: 100, Utrecht: 91, Zuid-Holland: 69, Limburg: 56, Noord-Holland: 45 en Zeeland heeft er 7 wildredders aangeschaft.

Een wildredder van het type Horst kost f 170,- excl. 6% BTW. Hij laat de apparaten vervaardigen bij een werkvoorzieningsschap. En die zijn volop bezig want het Jachtfonds stelde onlangs weer subsidie voor 100 wildredders beschikbaar.

Via datzelfde Jachtfonds hebben in totaal 430 apparaten hun weg gevonden. De jagers schaften er 395 aan. Dan kunnen we ook nog noemen de Provinciale Landschappen: 65 stuks, Natuurmonumenten: 50, Dierenbescherming: 40, waarvan er 20 rond de stad Utrecht maaien, en Staatsbosbeheer en de Bond van Friese Vogelbeschermingswachten betrokken elk 25. Dierenbescherming Het Gooi subsidieert elke wildredder met f 100,-.

Dat er tijdens het maaien veel vogels en wild worden gedood staat vast. Veel dieren brengen een groot deel van hun leven door op cultuurland: in tuinen en op grasland. Ze vinden er de noodzakelijke rust, voedsel en bescherming tot er gemaaid moet worden. Dan is het afgelopen met

de rust en geborgenheid want de vlijmscherpe messen van de cyclomaaier ontzien niets.

Dieren hebben geen schijn van kans tegen de voortstormende tractor.

Ook gaat een boer tegenwoordig eerder maaien. Dat ligt simpelweg anders met kuilvoer dan hooi. In beide gevallen is het echter funest als kadavers de kwaliteit van het veevoer aantasten. De boeren vinden het veelal verschrikkelijk dat ze zoveel dieren doden of verminken, maar het kwaad is al geschied als ze het ontdekken.

Merkwaardig

Daarom is er zelfs internationale belangstelling voor de vinding van Horst. Vorig jaar stond hij met z'n wildbeschermer op de internationale tentoonstelling 'Wildtier und Umwelt' in Neurenberg. Gevolg: er ontstonden goede contacten met Duitse, Belgische en zelfs een Italiaanse afnemer. De Engelse jagersclub BNAC nam ook een exemplaar en een video-tape mee en die zijn zo enthousiast dat ze hem in juli op hun Game Fair in Derbyshire showen en het apparaat zelfs officieel hebben ingeschreven voor een prijsvraag van Laurent Parrier Champagne. Die heeft £ 5000 uitgelooft aan degene die de best bruikbare wildredder op de markt brengt. De Horst-wildredder wordt daar al 'the remarkable Dutch device' genoemd.

Effectief

Ook in eigen land wordt de wildredder dus met succes ingezet ter bescherming van het dier. Het afgelopen jaar gebeurde dat ook op de militaire vliegvelden Ypenburg en Gilze Rijen. Op vliegveld Eelde heeft men al drie seizoenen met de maaibeschermer gewerkt en dat heeft tot gevolg gehad dat die wildstand in die periode is *verdubbeld*.

De jagers in Zuid-west Salland hebben ook actie ondernomen en geld beschikbaar gesteld. Ze konden tien redders subsidiëren; de aanvrager moet ook een eigen bijdrage leveren zegt de jagende

huisarts De Quay uit het Overijsselse Heeten.

'In feite zijn er nu twee vrij grote gebieden bewildredderd en we mogen uit de resultaten zeker nog geen conclusies trekken. De reden daarvan is dat de redders pas gemonteerd zijn toen de eerste snee al gemaaid was en we de gebruikers alleen gevraagd hadden een indruk te geven over de werkzaamheid van de redder. Het gebruik, zo is ons gebleken, levert totaal geen problemen op voor de man op de trekker. Iedereen is het erover eens dat het apparaat zeer gebruiksvriendelijk is. Verder zijn ervaren maaiers het er unaniem over eens dat het apparaat daadwerkelijk effectief lijkt. Men ziet meer wild vluchten dan voorheen. Dit geldt vooral voor weidevogels, hazen en (in mindere mate) voor fazanten. Zeer effectief lijkt het voor jong reewild te zijn. Het komend seizoen willen we graag dat er geteld wordt. Wat wordt er verjaagd en hoe liggen de tableaux in het najaar t.o.v. van voorgaande jaren? Minstens drie seizoenen zijn naar onze mening nodig om tot een goed vergelijk te komen'.

Film

Ook in De Peel werd men volgens Jos Maas uit Gemert de afgelopen decennia geconfronteerd met een geweldige biotoopverarming en dat ging ten koste van een gezonde wildstand. Na het verdwijnen van de patrijs ging ook de hazenstand

achteruit. De jagers legden zich zelf beperkingen op. Hele delen van het jachtveld bleven onbejaagd. De laatste hazen die in het voorjaar graag in het jonge gras liggen, gingen dood toen de cyclomaaier op het toneel verscheen en wat moesten wij als jagers toen doen?' 'Jaren hebben we geëxperimenteerd om aan de maai-balk iets te maken. Dat is ons ook gelukt, maar het succes was gering. Toen kwam

opeens de heer Horst uit Paterswolde met zijn wildredder.

Wij hebben er meteen vijf besteld en zijn met de boeren gaan praten en dat sloeg in. We hebben goed de werking en het resultaat in de gaten gehouden. En ja hoor, zelfs de boeren vonden het geweldig om mee te mogen werken aan het behoud van onze wildstand.

Als ze wilden maaien werden we gebeld en wij bleven er bij tot het karwei geklaard was. Regelmatig zag je hazen weglopen die aangetikt werden door één van de gewichtjes of belletjes van de wildredder. Want voor het geweld en lawaai van de tractor alleen drukt een haas zich. Wordt hij aangeraakt dan gaat hij lopen en blijft buiten bereik van de messen.

We hebben nu al 35 van die wildredders in ons gebied. Ook hebben we daar een film van gemaakt, zodat iedereen het doel en de werking van het apparaat kan zien. Wij hebben ook de boeren die met zo'n wildredder werken op de film aan het woord gelaten. Ze vinden de werking ervan heel gemakkelijk.

De film is al in vele jachtverenigingen gedraaid en met groot succes. Wij staan zeer positief tegenover de wildredder en het resultaat kun je bij ons in het jachtveld terug vinden. Wat is er mooier dan een goed bezet jachtterrein?'

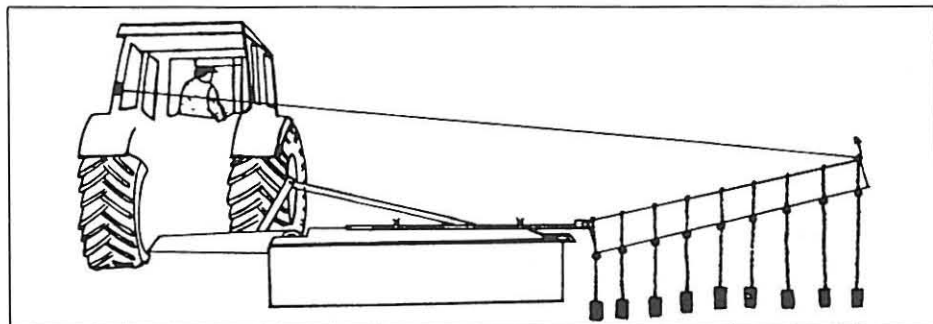
Wildsparend

In de wildredderrijke provincie Gelder-

land ligt ook de WBE Volthe. En die gebruikt het apparaat volgens secretaris G. J. B. Scholten ook met veel plezier. De wildbeheereenheid Volthe beslaat een oppervlakte van 1500 ha, waarvan 700 ha grasland. Het grootste gedeelte van de WBE is gelegen in de gemeente Weerselo, een kleiner deel ligt in de gemeenten Denekamp en Losser.

Vereniging WBE Volthe

'Onze vereniging is in 1982 gestart met het vervaardigen van een drietal wildbeschermers en het jaar daarop groeide dit al uit tot 13 stuks. Ook in de jaren daaropvolgend hebben wij steeds aan uitbreiding gedaan met als resultaat dat er in 1986 42 beschermers (alle model Horst) hun nuttige werk hebben gedaan. Een 13-tal hiervan is ons ter beschikking gesteld door het Jachtfonds, de rest is met behulp van eigen middelen zelf gemaakt en kosteloos aan goedwillende landbouwers verstrekt. Ook de z.g. kinderziekten kwamen in de beginjaren naar boven n.l. de bevestiging van de balk aan de cyclomaaier was van de eerste modellen van te licht materiaal, waardoor bij zwaar en lang gras deze balk doorboog; dit hebben we toen moeten verzwaren. Ook hadden we er nogal problemen mee dat de

kettingen waaraan de bel hangt om de bovenste bevestigingsarm sloegen, waardoor de nuttige werking totaal verloren ging. Ook deze problemen zijn inmiddels opgelost.

Ervaringen leerden ons, dat het meest nuttige effect van de beschermer is, als de landbouwer zijn perceel in één keer maait, of voor inkuilen of hooien. Het meest nadelige voor ons is het z.g. maaien voor de stal. Hiermee bedoel ik die landbouwers die de hele zomer hun koeien in de stal hebben staan (en dat is bij ons het merendeel) en dan 1 of 2 banen per dag gaan maaien. Veel te vaak wordt dit gras gemaaid met een rechtopstaande wildbeschermers (buiten gebruik dus). We proberen hier alle aandacht aan te schenken (maar dwingen gaat moeilijk). En vooral bij deze laatste maaimethode gaan erg veel wild en weidevogels verloren.

Wat de resultaten betreft: die zijn in cijfers moeilijk weer te geven. Wel is zeker dat het volwassen wild en ook halfwas haas, fazant, patrijs en weidevogels voor het grootste gedeelte door deze bescherming worden gered. Van zowel wild als weidevogels die zeer zwaar broedende zijn, gaat wel 90% verloren, ook het erg jonge wild en weidevogels en zeker pasgeboren hazen gaan als de bestuurder deze niet opmerkt, praktisch allemaal verloren. Op het gebied van reekalveren worden goede resultaten gemeld.

Ons inziens is het nog steeds aan te bevelen (indien mogelijk en als de landbouwer geen bezwaar heeft) om met een paar goeie jachthonden het perceel te gaan afzoeken en vooral de eerste 4 of 5 maai-stroken langs de kant, want daar zitten meestal het meeste wild en de jonge weidevogels.

We hebben onder de betreffende landbouwers een enquête gehouden naar hun ervaringen en zowel voor- als nadelen van deze beschermers.

Kort samengevat; alle landbouwers melden: wildbesparend en hierdoor voor hun kuilvoer minder vervuiling (vooral erg wordt doodmaaien reekalveren ervaren). *Nadelen;* niet zo goed wendbaar en erg goed opletten met obstakels, in zwaar gras hierdoor snelheid aanpassen.

Wijze van maaien; meeste landbouwers maaien rondom hun perceel. Van binnenuit alleen mogelijk bij een vierkant perceel, anders te veel tijdverlies.'

Tot zover het verslag van de heer Scholten.

Hij deed ons eveneens het volgende toekomen:

'In 1983 begonnen wij als Vereniging tot Bescherming van Weidevogels en Jong Wild in de gemeente Weerselo met het in omloop brengen van de eerste 11 wildbeschermingsapparaten, kortweg wildredder genoemd.

In 1984 en 1985 werd dit aantal uitgebreid tot respectievelijk 17 en 32 stuks. Dit alles naar het ontwerp van de heer R. Horst, met wie wij goede contacten onderhouden.

Gebleken was toen inmiddels dat deze

wildredders hun naam werkelijk eer aan deden. Menig jong dier en menige jonge weidevogel werd door het gebruik van de wildredder gered.

Daarvan doen binnenkort zo'n 72 exemplaren in onze contreien hun beschermende werk en daarnaast nog eens 15 elders. Daar komt nog bij dat tal van jagers/landbouwers uit deze omgeving inmiddels op eigen initiatief een wildredder hebben vervaardigd dan wel aangeschaft, buiten onze Vereniging om. Kortom de wildredders hebben in de Noord-oosthoek van Twente hun intrede al op redelijke schaal gedaan.

Enquête

Concrete resultaten van de wildredders zijn in de regel moeilijk meetbaar, maar toch is in 1986 getracht hiervan een beter beeld dan voorheen te krijgen. Hiertoe werd een soort enquête/resultaten-formulier ontwikkeld, waarvan er 23 ingevuld zijn geretourneerd. Ze vertegenwoordigen een graslandareaal van meer dan 1000 ha.

We lichten twee vragen uit de enquête. De resultaten van de wildredder moesten bij vraag vijf worden vermeld. Allereerst kwam uit de formulieren duidelijk naar voren dat in alle 23 gevallen goede resultaten werden behaald. Zes landbouwers vulden deze tekst letterlijk in en gaven geen verdere beschrijving. De overige 17 spraken in tenminste 12 gevallen van het sparen van vele jonge hazen, diverse konijnen (5x), enkele grutto-legsels dan wel jonge grutto's (7x), patrijze-legsels of patrijze-jongen (2x), kievit-pulli (1x), wulpen (2x), fazante-jongen (2x) en reeën met reekalveren (3x). De getallen geven overigens het aantal aan en niet de aantallen. De aantallen kunnen moeilijk worden aangegeven, temeer daar de één spreekt van vele, diverse en de andere van enkele, meerdere en verschillende. Wel heel duidelijk was dat al met al vele jonge dieren en vogels in 1986 door het gebruik van de wildredder werden gespaard. Eén landbouwer, die zo'n 150 ha grasland te verwerken kreeg, sprak van 50 tot 100 konijnen en verder hazen, reeën, reekalveren, wulpen en grutto's die gered werden door toedoen van de wildbeschermers.

Nauw hiermee verbonden was de volgende vraag, waarin om een opgave verzocht werd van de eventuele toch nog verongelukte dieren/vogels tijdens het gebruik van de wildredder. II ondervraagden deelden mee dat geen enkel dier/vogel in het door hen gemaakte grasland verongelukt was. In acht gevallen waren er één of meerdere, veelal nog zeer jonge hazen

het slachtoffer geworden van de cyclo-maaier of de tractor. Eén haas, dat het terrein uitgelopen was en kort daarna er weer heimelijk inkroop, werd eveneens het 'haasje'. Verder werd één wilde eend op zwaar bebroede eieren doodgemaaid. Eén landbouwer gaf aan dat bij hem weliswaar enkele zeer jonge dieren waren doodgemaaid/overreden, doch dat dit 90% minder was dan in 1985 toen hij nog niet de beschikking had over een wildredder. Tenslotte vulde één gebruiker van de wildredder in dat bij hem enkele zeer jon-

ge dieren waren gedood, omdat ze niet gevluht waren, maar zich 'gedrukt' hadden. Dit past precies binnen het eerder geschetste beeld.

Resteert nog de vermelding dat de rentmeester van het landgoed Twickel, waaronder zo'n 70 à 80 landbouwers ressorteren, inmiddels ook van de nodige interesse blijk heeft gegeven. De toekomst zal leren of zij ons goede voorbeeld zullen gaan volgen.

Redactie

JACHT MUSEUM

Uit het Jachtmuseum

Een bijzonder welkom geschenk vormde de hierbij afgebeelde stropersbuks.

Een jachttopziener-in-ruste was zo vriendelijk deze trofee aan het museum af te staan.

Een trofee, inderdaad, een jachtbuit verkregen met veel geduld en doorzettingsvermogen.

Nog enkele geschenken ontving het Jachtmuseum van Gentilis: een fraaie gravure uit de vorige eeuw (omstreeks 1850), waarop de konijnjacht (in de duinen) wordt uitgebeeld, een zgn. 'Zielriem' (de Duitse benaming voor een geweerriem met 'ingebouwde schietstok', een Nederlandse benaming is mij niet bekend) en een exemplaar van de jachtwet uit 1857.

Stropersbuks

De stroper in kwestie was fijnbankwerker en het wapen eigen bouw. Werde de man betrappt en het wapen in beslag genomen dan was er even wat rust in het veld, maar niet langer dan de stroper nodig had om gelegenheid te vinden een nieuwe buks met grendel te vervaardigen!

De jachttopziener in dit verhaal is geen onbekende voor de lezers van de Nederlandse Jager. Als Gentilis leverde hij menige bijdrage aan het tijdschrift.

De konijnjachtprent is al opgehangen en het stroperswapen hopen wij binnenkort in de wapenkamer ten toon te stellen.

Tot 1 april is de expositie van foto's door O. Kana en plasticen door Dolf Wong nog te zien.

Op zaterdag en zondag van 13.00 tot 17.00 uur, op werkdagen alleen na telefonische afspraak (085-335375).

P. Tuijn